

## H. K. EHAU.

Ko ia te hoa o Wiremu Ereatare mo nga korero o nga moana, ko ia hoki hai whakatakoto ki te arearo o te Roia, hai whakamarana i etahi tikanga Maori e pa ana ki nga Moana, ki a marana ai te Roia ki te whakaeke ki runga i nga Ture.

## TE MOREHU TE KIRIKAU.

He tangata tenei i puta te Kaha mo te whakahaere i nga tikanga mo te Kechi o nga Moana—i te wa kahore ano a te Arawa i awangawanga mo te tautohe ki te Kawanatanga mo te mana ki nga Moana, i te wa ka whamui te whakahaere a Peneti i taua pakanga ki te Ropu Hii Ika o Rotorua, ka tangohia e te Morehu Te Kirikau ma ngati Pikiao e whakahaere taua take timata mai i te tau 1907 tae mai ki te tau 1909 katahi ano a te Arawa ka uru ki nga whakahaere mo te Kechi mo nga moana, ka kotahi a te Arawa katoa, ahakoa e tokomaha tonu ana e whakaaro ana i runga i nga korero a nga hoa pakeha, he maumau moni noa iho, kaha tonu a Te Morehu ki te whakahaere ia ngati Pikiao kia kohia he moni i te tau 1908 ka takoto ia Te Morehu me ona hapu e £350 hai moni timatanga mo te Kechi, i muri mai ko ia tonu ki te whakahaere i te kahi moni mo nga moana tae noa ki te tutukitanga o te pakanga—E tika ana ano ia ki a uru ki nga manaakitanga a Te Arawa.

## REV. F. BENNETT.

Katahi ano ka puta te mahara mo te matua o te Kechi o nga moana a te Arawa.

Ipenei ai taku korero mo Peneti, he hokinga whakamuritunga no nga mahara ki te timatanga mai o te Kechi o nga moana a te Arawa. Kua korerotia i era atu putanga o te Toa Takitini te whiunga a te Ture ia Te Manihira Tumatahi mo te hiinga ika kaore he raibana hii ika ona. Koia nei te timatanga o te pakanga i waenga nui ia Rev. F. Bennett me te Ropu Hii Ika o Rotorua timata mai i te marana o Noema i te tau 1907 tae mai ki te tau 1909. He pakanga nui tenei i taea e tetahi taha e tetahi taha nga Ture hai tautoko i te tohe a tetahi taha me tetahi taha. He pakanga tino nui tenei, no tenei wa katahi ka koreme a Peneti i nga moana wai-maori no nga Maori ake kaore he take o te Pakeha, ehara i te pera me te wai-tai he huarahi no te Katon Tukua tonutia atu tana kereeme ki te Kawanatanga—Kei raro i te Tiriti o Waitangi, i te Ture Here Ngawha me te "Game Act" o ana take. Ko nga korero mo te hohonutanga o tenei pakanga mo tetahi wa atu ka whakamarana—Heoi ano te mea nui, i runga i te Kaha o ana take i whakatakoto ai ki te Ropu o Rotorua me te Kawanatanga, ka homai e te Kawanatanga ki te Kaunihera o te Arawa e 20 nga raibana hii ika he Kotahi hereni i te mea kotahi he pauna ke hoki mo te Raibana mo te tau, na runga i te kaha i te marana ka puta te waahi tuatahi o te Kechi o nga moana. Mai o te wa e noho ana a Peneti i Rotorua ko ia tonu te Kai-whakahaere o te kechi o nga moana. Ahakoa nga Roia ki mai kaore he take o te kechi a nga Maori mo nga moana kaore ia i